

MILUJEM POKROK. UMELEC BY NEMAL ZOSTARNÚŤ V ČASE

AUTOR: GABRIELA ALENOVÁ

FOTO: PETRA FICOVÁ

Je galeristka, pripravuje výstavy, spolupracuje so zberateľmi, vyučuje na univerzite a ešte k tomu sama zbiera umenie. **OLGA TRČKOVÁ** je úspešná investičná expertka a umelecký trh má v malíčku. Rozprávali sme sa na viacero tém týkajúcich sa vývoja umenia, príchodu umelej inteligencie na kreatívne polia, ale aj o potrebe angažovania sa v spoločenských otázkach.

Ako ste sa dostali k umeniu? Fascinovalo vás už od skorého veku?

V mladosti ma umenie vôbec nezaujímalo, chcela som byť vojenský pilot. Neurobila som skúšky, ukázalo sa, že by bol pri lietaní problém, že si pletiem vpravo a vľavo. S umením som začala až po univerzite, a to prácou pre aukčný dom Dorotheum vo Viedni. Prvú Gallery Art Factory som mala na príšernom mieste: v dome na odstrel na Václavskom námestí bola obrovská stará tlačiareň novín. Nemala som žiadne peniaze a nájom bol nízky. V tom čase bola na Václaváku najväčšia koncentrácia prostitútok a dílerov drog v Európe a všetko sa sústreďovalo do veľkej tmavej nepoužívanej garáže, ktorou sa chodilo do mojej galérie. Vytiahla som vždy v lete sochy von na Václavák a do tej garáže a stála som tam, kde bolo so mnou vždy minimálne desať dílerov drog. A je to ťažká práca, pokiaľ ponúkate umenie vedľa drogového dílera lebo čokoľvek predávate, oni majú lepší produkt. Hovorila som ľuďom,

» KVALITA
NEPODLIEHA
TRENDOM. «

čo prišli do garáže: „Sochy, obrazy, schodmi hore.“ A chlapík vedľa mňa: „A ja mám kokaín.“ Ťažké. Po ôsmich rokoch som si založila DSC Gallery na Dlouhéj 5.

Čomu všetkému sa v súčasnosti venujete a čo tomu predchádzalo?

Som galeristka, vyberám umelcov, pripravujem výstavy, pracujem so zberateľmi, učím na VŠE, zbieram umenie. Najdôležitejšia časť je plánovanie galerijného programu, výnimočných zahraničných mien z Berlína a Lodnýna, ktoré predstavujeme v Prahe. Pre mňa to zname-

ná množstvo zahraničných ciest. Pri tých navštevujem ateliéry zvučných mien globálneho sveta umenia a plánujeme budúcu spoluprácu. Neskôr sa moja rola premieňa na zberateľku a galeristku, ktorá vie sprostredkovať kontakt s umeleckým dielom priamo k zberateľovi alebo k tým, ktorí k zbieraniu ešte len prichádzajú. Zapáliť v nich plameň zberateľskej vášne je najdôležitejší moment, ktorý sa nikdy nesmie podceniť. Okrem toho sa tiež do veľkej miery venujem edukácii a vytváraniu atmosféry pre široké spektrum ľudí so záujmom o umenie.

Čo vás ako zberateľku umenia presvedčí o zadovážení si konkrétneho diela? Aké sú vaše kritériá?

Väčšinou je to pre mňa určitý nepokojný, silný príbeh, ktorý ma ako silný magnet k dielu priťahuje. Zaujímam sa o osobnosť, ktorá za umeleckým dielom stojí, a vytváram si vlastnú ikonografiu čítania, ktorá môže mať niekoľko perspektív. Je to o jedinečnom prepojení, ktoré mu- »

OLGA TRČKOVÁ, PHD.

Je investičná expertka na súčasné umenie a partnerka v DSC Gallery. Olga prednáša na VŠE predmet umenie a financie a svoj doktorát z ekonómie získala na tému „Cena a hodnota umenia“. Vlastní jednu z najväčších zbierok mladého umenia a spolupracuje na budovaní súkromných zbierok, ktoré majú v budúcnosti ambíciu stať sa múzeom. Pracuje však i so začínajúcimi zberateľmi alebo s ľuďmi, ktorí o založení zbierky len uvažujú. Je autorkou knihy *The Power of the Communication in the Gallery*, ktorá vyšla pre akademický trh v spolupráci s Columbia University v New Yorku. Je autorkou rôznych projektov na popularizáciu súčasného umenia, napríklad *Art Lovers Academy* či *Andaz Art Institut*. Je zakladateľkou nadačného fondu *Be Charity* a ňou zastupovaní umelci darujú každoročne umenie v hodnote 200-tisíc eur pre ťažko choré deti.

Na Instagrame @olgaatrckova ju sleduje 63-tisíc ľudí.

Umenie sa stáva čím ďalej, tým civilnejším a demokratickejším vďaka sociálnym sieťam

» sí zacieliť každý zberateľ inak, lebo každý máme iné životné skúsenosti. A dokladom je, samozrejme, čas, ktorý odhalí správnosť výberu.

V dnešnej dobe sa aj v širšej verejnosti rozšírilo investovanie do umenia. Ako spoznať investičný potenciál?

Vždy ma zaujíma názor iných a povolaných, takže zbieram komentáre kurátorov, samotných umelcov, zberateľov a svojich kolegov. Vo väčšine prípadov je istota investície zameriavať sa na mená, ktoré sú zvučné a často skloňované v spoločnosti. Medzi také mená patrí napríklad Jiří G. Dokoupil, ktorý bol na počiatku našej galérie pri jej vzniku. Vtedy ho v Česku skoro nikto nezbieral. Situácia sa obrátila o 180 stupňov a dnes je Dokoupil žijúcou legendou. Ako jeden z mála umelcov s českými koreňmi je známy po celom svete. Je však pre mňa dôležité navštevovať i mladých začínajúcich autorov, ktorí sú v rôznych ateliéroch vysokých škôl, a pozorovať od začiatku ich cestu. Potom si vydefinujem tých,

ktorí veľmi rýchlo reflektujú trendy a majú veľkú pracovitosť a vášň pre prácu.

Podľa čoho sa pozná „kvalitný umelec“ alebo „kvalitné dielo“?

Podľa toho, že nestarne v čase. Prevláda u neho estetická kvalita, ktorá je nositeľom remesla, citu pre formu a obsah. Ťažko sa to paušalizuje, ale myslím si, že kvalita nepodlieha trendom.

Dnes viem takmer s istotou predpovedať, ktorý z umelcov bude významný a prečo. Nie je za tým žiadny špeciálny inštinkt, ale roky sledovania, informácie, ktoré si skladám dohromady, a skúsenosti z podobných príkladov z minulosti. Táto kombinácia znalostí mi pomáha vybrať víťaza.

Aký je váš názor na súčasný stav umenia?

Každá doba má svoje plusy a mínusy. Umenie sa stáva čím ďalej, tým civilnejším a demokratickejším vďaka sociálnym sieťam. Máte možnosť skoro všetkých umelcov sledo-

vať a okamžite reagovať, čo je, samozrejme, ťažké. Možnosť voľby znamená nutnosť rozhodovať sa. Musíte mať silnú intuíciu a odvahu riskovať. Umenie je živý, ktorý oživuje ľudská energia.

**» V MLADOSTI
MA UMENIE
VÔBEC
NEZAUJÍMALO. «**

Čo si myslíte o podpore mladých a začínajúcich umelcov na Slovensku a v Česku? Je dostatočná? Čo je podľa vás najväčší problém, s ktorým v oblasti kultúry bojujeme?

Myslím si, že dokážem ľudí nadchnúť, aby začali zbierať mladé

umenie, aby dokonca kupovali ešte študentov zo škôl. Začnete niekoho podporovať, on si vďaka vám môže kúpiť plátna a farby, vám visí na stene naraz originál, nádherný obraz len za pár stoviek eur. To je moja filozofia – každého vziať na akadémiu, dovoliť zberateľom spoznať tých študentov, zamilovať sa do niečoho, a nadchnúť ich, aby si dielo kúpili a priamo podporili mladé umenie. To podľa mňa funguje. Všetko ostatné, granty, štátna podpora, to je veľmi pochybné, nikdy to nefunguje dobre, nikdy to nedostanú tí, čo by to mali dostať. Preto naša galéria nemá granty, nežiada o ne a nezaujíma sa, aká polopochybná, poloodborná komisia aké granty udeľuje. Podľa mňa funguje edukovať priamo ľudí, každého priamo, že si môžu kúpiť mladé umenie a priamo podporiť celú vec a ešte sa radosť z krásneho umenia, ktoré im bude visieť doma a možno sa v budúcnosti i významne zhodnotí. Dnes sa už dá za pár stoviek eur kúpiť dielo úžasného študenta, a ktovie, možno je to budúci Picasso.

Aké rady zvyknete dávať práve mladým umelcom, ktorí chcú preraziť?

Pracujem so supertalentovanými umelcami u nás i v zahraničí, obvykle si ich vyberám ešte na škole. Sledujem ich a nakupujem ich diplomové práce a odporúčam ich zberateľom. Takíto mladí umelci žiadne moje rady nepotrebujú, väčšinou už majú nejaké galérie v zahraničí, čo si ich našli cez Instagram, cestujú, pracujú, žijú rok v Soule, rok v New Yorku. Stačí ich sledovať, zaraďovať na výstavy, ale starať sa o nich netreba. Ale rada asi znie – vytrvať! Nevzdať sa, ani keď sa práve nedarí. Úspech príde.

Máte nejaké obľúbené historické obdobie z hľadiska maliarstva? Ste viac fanúšikom avantgardy či starších, renesančných malieb?

Radšej než minulosť mám súčasnosť a budúcnosť umenia. Je to vzrušujúce chvenie, máte napríklad úžas-

ného berlínskeho autora Martina Edera, ktorý je hviezdou výtvarného neba už teraz, u nás v galérii mal už dve sólo výstavy, obe vypredané. V Berlíne ho zastupujú dve najprestížnejšie galérie: König a Eigen+Art, na minuloročnom najvýznamnejšom veľtrhu Fieze London mal celý stánok od berlínskej galérie len on. Momentálne pripravuje svoju veľkú výstavu pre Newyorskú galériu Marlborough. Keby ste teraz prišli k nemu do ateliéru, videli by ste, že

Olga dokáže ľudí nadchnúť, aby začali zbierať mladé umenie.

Pracuje s talentovanými umelcami u nás i v zahraničí, obvykle si ich vyberá ešte na škole.

» DNES UŽ NEPLATÍ, ZVLÁŠŤ V DOBRÝCH GALÉRIÁCH, ŽE UMENIE MUSÍ BYŤ LÚBIVÉ, ABY SA PREDALO. «

volí úplne iné témy ako tri mesiace predtým na výstave v našej galérii. Je to pre Ameriku, tak si autor vyberie inú inšpiráciu, trebárs inú citáciu z gréckych bájí. Tieto myšlienkové obraty ma asi najviac fascinujú. Ako bude autor tvoriť zajtra, o mesiac? Akú inšpiráciu si vezme, akú tému asi zvolí? Dívam sa teda viac do budúcnosti, namáha to moju fantáziu a to ma baví. Ale keby som si mala vybrať minulosť, milujem staré Grécko, obdobie Homérovej Odysey, ak teda Homér skutočne existoval.

S akými výzvami sa pri svojej práci, svojich projektoch stretávate?

Oľga má ambíciu priviesť do Prahy najväčšie hviezdy výtvarného neba.

» Chcela by som priviesť do Prahy ďalšie najväčšie hviezdy výtvarného neba a tie niekedy na náš malý český a slovenský trh nie sú úplne zvedavé. Chce to dávku šarmu, entuziazmu a vysokú profesionalitu, no a nakoniec sa nám ešte musí podať umiestniť tie obrazy do zbierok, teda nájsť u nás zberateľov, ktorí si ich kúpia. Keď sa to podarí, srdce tých autorov zostane otvorené a Praha a naša galéria sa pre nich stanú obľúbeným miestom. Druhá výzva je, aby naši zberatelia otvorili svoje mysle a zaradili do svojich zbierok i tieto veľké zahraničné megahviez-

dy. Zhodnotenie trebárs o 10 rokov je nekonečné, zvlášť u nemeckých autorov.

Sú nejaké témy, ktoré v umení preferujete?

Milujem obrazy a sochy s príbehom, so silným figurálnym zobrazením, ktoré ma núti použiť fantáziu. Je to objatie milencov alebo páchatel a obeť v poslednom štádiu násilia?

Ako vnímate rolu umelcov v spoločenskom kontexte? Sú podľa vás, ako to bolo v minulosti, zrkadlom spoločnosti? Mali by byť?

» ZAUJÍMAM SA O OSOBNOSŤ, KTORÁ ZA UMELECKÝM DIELOM STOJÍ. «

Aký je váš názor na angažované umenie?

Angažované umenie je úžasné. Dodnes si myslím, že najlepšie diela sveta a najlepší autori vo svojich dielach sociálnu kritiku majú. Figurálny obraz obsahuje príbeh s často páľčivou alebo naliehavou situáciou a núti vás zamyslieť sa. Mám napríklad rada dielo Davida Černého „Fakáč“, 12-metrový vztýčený prostredník, ktorý postavil na plň na vodu pred Pražský hrad deň po znovuzvolení Miloša Zemana za prezidenta. Všetci už boli znechutení a rezignovaní, on tieto pocity prebil svojou geniálnou sochou. Ten deň boli fotka Fakáča oproti prezident-skému Hradu a článok o tejto soche v kontexte volieb najklikanejšie správy v New York Times.

Aký je váš postoj k digitálnemu umeniu a novým médiám? Myslíte

» PRVÚ
GALÉRIU
SOM MALA
NA VÁCLAVSKOM
NÁMESTÍ,
KDE BOLA
NAJVÄČŠIA
KONCENTRÁCIA
PROSTITÚTOK
A DÍLEROV
DROG. «

si, že koncept kamenných galérií či hmotných zbierok umenia sa časom pod vplyvom technologického pokroku zmení?

Áno, pokrok a technológie milujem a naša DSC Gallery má ako jedna z prvých kamenných galérií i pobočku v kyberpriestore. Ak sa niekto rozhodne navštíviť našu digitálnu DSC, musí počítať s tým, že sa v kyberpriestore bude odohrávať všetko od vytvorenia avatara cez návštevu galérie až napríklad po kúpu obrazu. Na návštevu je potrebné mať účet v softvérovej kryptomenovej peňaženke Metamask, cez kryptomenu ethereum. Založenie postavy trvá necelých päť minút. Potom sa tam váš avatar stretne s mojím avatarom a prevediem vás tadiaľ. Čo je rozdiel medzi inými galériami, je kvalitný výber – všetkých umelcov v našej metagalérii vyberáme, zastupujeme ich aj v reálnom živote a garantujeme tým ich kvalitu. Máme 17 NFT diel od rôznych umelcov, sú medzi nimi aj Česi Jiří Černický a Jakub Matuška a. k. a. Masker. NFT visí na virtuálnych stenách a sú ohraničené výrazným bielym rámom. Keby mal návštevník okuliare na virtuálnu realitu, bude mať pocit, že sa nachádza na bežnej výstave.

Cena jedného NFT je zatiaľ nastavená na 0,25 etherea. Je to vskutku symbolické, v prepočte približne 1 000 dolárov. Necháme medzinárodný trh, aby rozhodol, ako cena porastie. Hodnotu NFT môže zvýšiť práve prísny kurátorský výber. Galéria je garantom kvality. Nákup NFT, ktoré uviedla dobrá galéria, bude práve to odlíšenie od milióna iných NFT. Preto hodnota práve týchto porastie.

Ako teda metagaléria naprogramovaná z jednotiek a núl funguje?

Galéria vo virtuálnej realite nesie so sebou množstvo výziev a bláznivého snenia, spoločne sa zamýšľame nad tým, ako tento priestor definovať, aké možnosti v ňom ponúknuť, ako to ďalej rozvíjať. Isté je, že sa pomaly, ale isto presúvame do virtu- »

Galéria musí ponúkať umelcov, ktorí sú takí dobrí, že obstoja v skúške času.

» JE VEDECKY POTVRDENÉ, ŽE KTO SA ZAOBERÁ UMENÍM, VYZERÁ MLADO. «

umelca, ktorý cenu stanovuje, a drží ju na trhu rovnakú. Ak sa cena zvyšuje, premieta sa to podľa úspechov a dovŕšenia rôznych úrovní, ktoré sa u umelca v danom čase prejavujú. Pokiaľ napríklad autor po škole stojí 140 x 100 cm 2 000 eur, tak postupne sa cena zvýši, pokiaľ ho začne zastupovať dobrá galéria, začne mu vydávať katalógy, upozorní na jeho tvorbu medzinárodných kurátorov, novinárov. Pokiaľ sa dostane do zahraničnej galérie, galerista doporučí upraviť zase cenu smerom nahor. Je to individuálne a nie je na to výpočet, ale dá sa vždy pomerne presne určiť cena podľa štádia kariéry, v ktorom sa umelec práve nachádza.

Sú dni, keď je pre vás náročné udržať si súlad medzi osobným vkusom a profesionálnymi požiadavkami?

Našťastie som v pozícii, že môžem určovať svojím vkusom program galérie a smer, ktorým sa zberatelia majú pozeráť. Naša galéria vyberá len absolútny crème de la crème londýnskej a berlínskej scény a niekoľko českých a slovenských umelcov. Vyberať je mojou srdcovou záležitosťou a radosťou. Súlad medzi osobným vkusom a tým, čo vystavujeme, je stopercentný.

A aký je váš vkus? Vedeli by ste nám opísať atribúty „dokonalého diela“ vo vašich očiach?

Odvážny prístup, otvorenosť poslstva a hlavne zmysel pre humor, sarkazmus, irónia, láskavosť, nádej a empatia.

» álnej reality všetci. Ak si zvykneme chodiť v kyberpriestore i do galérií, a nielen za sexom a za bojovými hrami, nebojím sa, že by to dopadlo zle. V každom prípade je to dobrý experiment a dobrá zábava. Pozemok vo virtuálnom svete Decentraland sme kúpili pred tromi rokmi, galériu navrhlo slávne duo pražských architektov Olgoj Chorchoj a fungujeme.

Predpokladám, že AI ako hrozbu pre umenie nevnímate, alebo áno?

Nie, naopak, som z AI nadšená. Možnosť rendezvous v kyberpriestore, kde nie je nič, len dáta, váš avatar sa tam stretne s mojim avatarom a budeme sa rozprávať o umení, sa mi zdá zábavná. Preto máme asi jediní v Česku a na Slovensku (a nie je nás veľa ani v Európe) okrem kamennej aj virtuálnu galériu. AI sa nebojím. Čím viac ju spoznáme, čím viac jej zadáme možnosť tvoriť umenie a nielen sledovať vojenské ciele, tým viac ju poľudštíme a prinútime premýšľať o ľuďoch v kontexte emócií, empatie, nádeje, bolesti, zrady a všetkého, čo umenie skúma, tým bude lepšia. Táto AI nás potom bude lepšie chrániť. Hovorím to s nadsádzkou a romantizmom v srdci. Som totiž vášnivou čitateľkou Isaaca Asimo-

va. Nakoniec verím, že platia tri zákony robotiky a roboty ľuďom neublížia

Na inú nôtu, aký je váš názor na komercializáciu umenia a jej vplyv na tvorivosť umelcov?

Myslím, že dnes už neplatí, zvlášť v dobrých galériách, že umenie musí byť ľúbivé, aby sa predalo. Galéria musí ponúkať umelcov, ktorí sú takí dobrí, že obstoja v skúške času, a galerista musí absolútne milovať ich tvorbu a dôverovať jej. Ak je v tom nejaký kalkul alebo špekulácia a jediným cieľom galérie je len predáť, nakoniec sa to zistí, autority to odhalia a galéria môže na svoju prestíž zabudnúť. Naša galéria nevystavuje nič, za čím by si absolútne nestála.

Niečo málo k cenotvorbe. Podľa čoho nastavuje umelec/kurátor cenu jednotlivým dielam? Ak radiete umelcom nacenenie diel, podľa čoho sa riadite?

Hodnotu umeleckého diela si určuje primárne autor, ktorý sleduje relevantných umelcov na umeleckej scéne a podľa svojho uváženia rozhodne o parametroch ceny. Niektorí majú svoj koeficient, ktorý sa počíta podľa rozmeru diela. Možnosti sú rôzne. Galerista vždy rešpektuje

» **Aké sú vaše ciele a ambície v blízkej, respektíve vo vzdialenej budúcnosti?**

Uvažujeme o DSC Gallery pobočke v Londýne a Zürichu, Zürich je už na dohľad. Galéria je dynamický priestor, máme otvorené dvere do ateliérov najväčších medzinárodných hviezd, je pre nás dôležité vytvárať kvalitné pôsobisko pre lokálnych umelcov a uvádzať ich do kontextu zahraničných mien. Darí sa nám postupne pomáhať českým autorom prekonať zahraničné bariéry a prezentovať sa vo svete. V budúcnosti dňoch uvádzame nášho sochára Matúša Hášu, ktorý tvorí sochy z mramoru, v londýnskom Phillips, v spoločnosti najväčších svetových mien. Dostať k nám do pražskej galérie naozaj blue-chip autorov, ktorí sú v najväčších galériách, a postupne si vybudovať silnú pyramídu autorov, ktorí sú v našich srdciach a pre našich zberateľov budú prekvapením o 10 rokov, keď uvidia ich vysoké zhodnotenie.

Čo vás najviac teší na vašej práci v oblasti umenia?

Priateľstvo s umelcami. To môžete mať i ako zberateľ, ja vás s umelcom zoznámim. Stanete sa časťou jeho vesmíru a on vášho. Myslím, že je najdôležitejšie, aby mal človek elán a chuť dozvedieť sa nové veci, stretávať zaujímavých ľudí a hovoriť o netradičných témach. Moja zvedavosť ma vždy inšpirovala a viedla ďalej, kde som mohla rozširovať hranice svojich znalostí. Svet bez umenia by bol prázdna budúcnosť. A navyše je vedecky potvrdené, že kto sa zaoberá umením, vyzerá mlado.

»DNES VIEM
TAKMER S ISTOTOU
PREDPOVEDAŤ,
KTORÝ Z UMELCOV
BUDE VÝZNAMNÝ
A PREČO. «

